

מספר הקורס: 6030432-00

שם הקורס בעברית: הרב אברהם יצחק הכהן קוק: בין הגות שיטתית לכתובה האישית

שם הקורס באנגלית: Rav Kook: Between Philosophy and Personal Writing

שנה"ל: תשפ"ד

שם המרצה: ד"ר שרגא בר און

שם תכנית הלימודים: התוכנית הבינתחומית בפילוסופיה ובהגות יהודית

סיווג הקורס: סמינר

משך והיקף הקורס: סמסטר ב', 2 ש"ס

נקודות זכות אקדמיות: 2 נ"ז

דרישות קדם: הגות יהודית בימה"ב; הגות יהודית מודרנית

מועד שעות קבלה: ימי ד', 20:30-21:30

פרטי קשר עם המרצה: shragab@shalem.ac.il ,050-8828312

תיאור הקורס

הרב אברהם יצחק הכהן קוק כיהן כרב הראשי האשכנזי הראשון לארץ-ישראל. הוא היה הוגה מקורי, פוסק הלכה ומנהיג פוליטי בצומת היסטורית מכרעת. הגותו זכתה להכרה כבר בימי חייו, אך לאחר מותו היא זכתה להפצה רחבה ולפרשנויות מגוונות בחוגים שונים.

מרבית הגותו של הרב קוק נוסחה בפסקאות קצרות בקבצי מחברות. הידועים ביותר הם "שמונה קבצים". קבצים אלו שמשו בסיס והשראה לניסוח של מאמרים אשר פורסמו בכתבי-עת בחייו של הרב קוק ולאחר מותו. הקורס יתבסס על קריאה צמודה בכתביו של הרב. נשווה את הכתיבה היומנית בקבצים למאמרים שפורסמו בחייו ולמאמריו הערוכים - בייחוד לאלו שנערכו על ידי בנו הרצי"ה ותלמידו הרב דוד הכהן (הרב הנזיר). יחד ננסה להבין את הגותו ונאפיין את סוגת ספרות המופת הייחודית העולה מהם.

בין התכנים בהם נעסוק בקורס יהיו: יהדות כתרבות הגותית וכתרבות הלכתית; יחסו להלכה ולעימות בינה לבין ערכים מודרניים; יחסו לתופעת החילון ולמהפכה הסוציולוגית של עם יהודי חילוני, ללאומיות, לאדם הדתי הפרטי, לשאלות האמונה והכפירה שלו ולמשמעות חייו גם מזווית כללית וגם מזווית אוטוביוגרפית.

מטרות הקורס

הקורס מזמין את הסטודנטים לקריאה צמודה בהגותו של הרב קוק ובאתגר שהיא מציבה לחיים יהודיים משמעותיים בזמננו. בעקבותיו הסטודנטים יכירו את הרעיונות המזוהים עם הרב קוק, את הפרשנויות השונות שנתנו להם בחוגי ממשיכיו ומבקרייו. הסטודנטים ירכשו כלים לקריאה ביקורתית מתוך ניתוח טקסטואלי של סוגות הכתיבה השונים. כסמינר, הסטודנטים יוזמנו לצלול לתהליך החקר המאפיין את העיסוק בהגות מודרנית ב'מחשבת ישראל'.

חובות הקורס והרכב הציון

על הסטודנטים להכין את חומרי הקריאה משיעור לשיעור ולכתוב תגובה קצרה (ללא ציון).

מטלת סיום על מרכיב משמעותי בהגותו של הרב קוק או באחד מחוגי ממשיכיו (5-10 עמ') – 100% מהציון.

ציון עובר בקורס: 60

פירוט השיעורים:

שיעור 1: הרב קוק – ביוגרפיה, אוטוביוגרפיה, הגות אישית והגות פילוסופית

קריאת חובה:

הרב קוק, שיר מרובע: מתוך: אורות הקודש מאת הרב ר' אברהם יצחק הכהן קוק, בעריכת הרב דוד כהן (הנזיר), כרכים א-ד, ירושלים תשמ"ה-תש"ן [מהדורה ראשונה: חלק א (כרך א-ב) ירושלים תרצ"ח, חלק ב (כרך ג) ירושלים תש"י, מהדורה שניה מתוקנת עם תוספות, ירושלים תשכ"ג-תשכ"ד, כרך ד ירושלים תש"ן], חלק ב', תמד

הרב קוק, פתיחה ל'חדריו': מתוך: חדריו, פרקים אישיים מלוקטים מכתבי הרב אברהם יצחק הכהן קוק, בעריכת רן שריד, מהדורה שניה מתוקנת ומורחבת מבשרת ציון תשס"ב [מכ"י מפנקס ירושלים תרפ"א-תרפ"ד].

קריאה מומלצת:

אביעזר רביצקי, חירות על הלוחות: קולות אחרים של המחשבה הדתית, עם עובד, תל-אביב תש"ס, עמ' 161-177.

שיעור 2-3: מאמר הדור – בין דת ודתיות, חילונים וחילוניות בהגותו המוקדמת של הרב קוק

קריאת חובה:

מכתבו של הרצי"ה לסופר י"ח ברנר (מכ"י)

מאמר הדור, תרס"ו (1906). מתוך: אדר היקר ועקבי הצאן מאת הרב ר' אברהם יצחק הכהן קוק, ירושלים תשמ"ה (מהדורה ראשונה: ירושלים תרס"ו), עמ' קז-קטז.

קריאה מומלצת:

אבינועם רוזנק, הרב אברהם יצחק הכהן קוק, זלמן שז"ר ירושלים, עמ' 27-80.

שיעור 4-5: 'זרעונים' ומפעל 'התרבות הישראלית'

קריאת חובה:

זרעונים, מתוך: אורות מאת הרב ר' אברהם יצחק הכהן קוק, בעריכת הרב צבי יהודה הכהן קוק, ירושלים תשמ"ה [מהדורה ראשונה: זרעונים (בתוך: התרבות הישראלית) ירושלים תרע"ג, עמ' 9-26].

שיעור 6: אורות: (אורות מאופל): ארץ-ישראל ו"המלחמה"

קריאת חובה (במקראה):

הרב קוק, אורות (לעיל) עמ' ט-יז [פורסם לראשונה תרפ"א]

שיעורים 7-12: היומן האישי: לבטי אמונה, קיום מצוות, הכרח וחירות, לאומיות וריפוי אישי

קריאת חובה: שמונה קבצים, מאת הרב ר' אברהם יצחק הכהן קוק, ללא שם עורך, כרכים א-ג, (ירושלים, תשנ"ט).

שיעור 7: שמונה קבצים ב' קז'-קיח'

שיעור 8: שמונה קבצים ב' קיט'-קלא'

שיעור 9: שמונה קבצים ג' רח'-ריח'

שיעור 10: שמונה קבצים ג' רכו'-רל'

שיעור 11: שמונה קבצים ג' רלא'-רלח'

שיעור 12: שמונה קבצים ז' סעיפים א'-טו'

שיעור 13: שמונה קבצים ז' סעיפים טז'-כה'

אבינועם רוזנק, "מי מפחד מכתבים גנוזים? - שמונה קבצים מכת"י של הרב קוק", תרביץ סט (תש"ס), עמ' 257-291.

קריאה מומלצת נוספת למהלך הקורס:

בנימין איש שלום, הרב קוק: בין רציונליזם למיסטיקה, תל-אביב תש"ן.

יהודה מירסקי, הרב קוק: מבט חדש, תל-אביב, תשפ"א.

תמר רוס, "הראי"ה קוק ופוסט-מודרניזם: הערך ההכרתי של טענות אמת דתיות", אקדמות י' (תשס"א), עמ' 185–225.

סמדר שרלו, צדיק יסוד עולם: השליחות הסודית והחוויה המיסטית של הרב קוק, רמת-גן תשע"ב.